

מלאכת בורר – שיעור שני

תערובת שני מינים שונים

כפי שראינו, מציאות של תערובת שייכת רק כאשר יש לפחות שני מינים, המעורבים זה עם זה. אמנם כאשר ישנו רק מין אחד, או שישנם שני מינים אבל הם לא מעורבים זה עם זה, לא שייך בזה תערובת ויהיה מותר להפריד ביניהם אפילו על ידי כלי (שיט סעיף ג).

מין אחד

קבוצת מלפפונים מעורבים, לא נחשבים תערובת כיון שהם מין אחד בלבד.

מין אחד של אוכל עם חלק נוסף שטפל לו כמו למשל מיץ תפוזים עם חתיכות הפרי נחשב כמין אחד משום שרוב העולם שותה את המיץ בלי להפריד ביניהם, ומותר להפריד ביניהם אפילו במסננת.

אמנם אם יש מישהו שחתיכות הפרי ממש לא רצויות אצלו, בשבילו יש אומרים שזה כן נחשב תערובת שהרי בשבילו המיץ נחשב כאוכל וחתיכות הפרי לפסולת.

וכן ירק שרוב העולם אוכל עם קליפתו, הקליפה והפרי נחשבות כמין אחד ויהיה מותר להפריד ביניהם אפילו על ידי מקלף, אלא אם כן אצל האדם הזה הקליפה נחשבת כפסולת ממש (תלוי בטעם ההלכה. עיין בשו"ע סי' שיט סעיף י. ובבאור ה"י ד"ה הואיל. שאסר לאיסטניסט).

תערובת

מלאכת בורר נאמרה רק כאשר המינים מעורבים אחד עם השני, אבל לא שייך מציאות של בורר כאשר המינים אינם מעורבים (תרומת הדשן סי' נו. ביאור הלכה סי' שיט סעיף ג ד"ה לאכול מיד).

השאלה היא, מה נחשב תערובת? האם כל שני מינים שנוגעים אחד בשני נחשבים מעורבים ואם הם אינם נוגעים אז הם לא נחשבים מעורבים?

למעשה, ההגדרה הברורה ביותר למילה תערובת – היא המילה תערובת בעצמה, כפי שבני אדם רואים ומגדירים מה זו תערובת. כלומר כמה מינים שאינם מונחים זה לצד זה אלא זה בתוך זה. להלן נתמקד בכמה דוגמאות כדי שנוכל לקבל כלים לראיה הנכונה מתי המינים השונים נחשבים כמעורבים ומתי מונחים זה לצד זה (עיין שש"כ פ"ג הערה ז).

דוגמאות לאיסור ולהיתר

שני מינים מעורבים אך ניכרים: כגון חתיכות גדולות של דגים או בשר ממינים שונים, אפילו שכל חתיכה ניכרת ובלטת, הם נחשבים כתערובת (רמ"א שיט סעיף ג).

ספרים המונחים במדף: אע"פ שהספרים נושקים זה לזה, אינם נחשבים כתערובת אלא כל אחד עומד בפני עצמו, ויש אומרים שדווקא אם ניכר על כל אחד איזה ספר הוא (עיין באורחות שבת פ"ג, כג).

חלקי משחק מפוזרים: חלקי משחק המפוזרים במקום אחד, אע"פ שאינם נוגעים אחד בשני, בכ"א כל חלק מהמשחק אינו עומד בפני עצמו במקומו, אלא יש לו קשר לשאר החלקים ונראה מעורב בהם (שש"כ פט"ז, לה).

מלאכת בורר – שיעור שני

ביצים המונחים במים: וכן מלפפונים או חתיכות בשר גדולות, אינם מעורבים במים אלא כל אחד עומד בפני עצמו, וכמובן שהכל לפני העניין, שאם מדובר בחתיכות קטנות ומעט מים, שזה כבר כן נראה כתערובת (ששי"כ פ"ג ד – כ. חזו"ע ח"ד עמ' רל).

זבוב ולכלוך הצף ע"ג משקה: נחלקו הפוסקים האם הם נחשבים כתערובת. למעשה יש שלמדו שאין זה תערובת כלל, ויש שלמדו שזה תערובת (מהר"י חגיז בספר עץ חיים מלאכת דש ד. וע"ע במשנ"ב שיט ס"ק סא. וחזו"ע ח"ד עמ' רלב).

קופסאות שימורים עם משקה: כגון קופסת טונה שיש בה שמן וכי, החלק העליון של הקופסה שיש בו שמן ללא טונה – בזה בוודאי אין תערובת, אך החלק התחתון שבו יש טונה ושמן יחד, זה בוודאי תערובת (שיט סעיף יד).

בגדים המונחים זה על זה: כאשר הבגדים מונחים באופן מסודר זה על גבי זה, לא שייך לומר שהם מעורבים, אך כאשר הבגדים מונחים זה על זה בצורה לא מסודרת, שייך לומר שהם מעורבים (סי' ש"יט במשנ"ב ס"ק טו).

סיכום: הרעיון של בורר הוא להפריד בין שני מינים שונים המעורבים, ועל כן ראשית עלינו לבדוק האם יש כאן שני מינים שונים והאם הם מעורבים, אם חסר אחד מהתנאים, לא שייך בזה בורר.